

A 7-3

PREZENTACE VÝSLEDKŮ ČESKÉHO VÝZKUMU, VÝVOJE A INOVACÍ V ZAHRANIČÍ

31. října 2011

Tato zpráva byla vypracována v rámci veřejné zakázky Úřadu vlády „Analýzy a podklady pro realizaci a aktualizaci Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací“.

Autoři:

Mgr. Martin Faťun (fatun@tc.cz)

OBSAH

Seznam zkratk	4
1. Úvod	5
2. Současné aktivity prezentace výsledků českého VaVaI v zahraničí	6
2.1 Prezentace zajišťovaná specializovanými organizacemi	6
2.1.1 Česká styčná kancelář pro výzkum a vývoj v Bruselu (CZELO)	6
2.1.2 České technologické dny	7
2.1.3 Společná účast na veletrzích a výstavách v zahraničí	7
2.1.4 Enterprise Europe Network ČR	7
2.1.5 CzechAccelerator	8
2.1.6 Česká hlava	8
2.1.7 PROMOTE	8
2.1.8 Brno Research Navigator	8
2.2 Prezentace zajišťovaná samotnými výzkumníky a výzkumnými organizacemi...	9
3. Zahraniční dobré praxe	10
4. Mezinárodní organizace a komunity zabývající se prezentací výsledků VaVaI	12
5. Opatření na podporu rozvoje vybraných prezentačních aktivit	13
6. Závěr	15
7. Seznam informačních zdrojů	16

Seznam zkratek

AV ČR	Akademie Věd České republiky
ČR	Česká republika
EK	Evropská komise
EU	Evropská Unie
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MSP	Malé a střední podniky
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
NP VaVaI	Národní politika výzkumu, vývoje a inovací České republiky na léta 2009–2015
OP	Operační program
OP VaVpI	Operační program Výzkum a vývoj pro inovace
OPPI	Operační program Podnikání a inovace
OPVK	Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
RIV	Rejstřík informací o výsledcích
RVVI	Rada vlády pro výzkum, vývoj a inovace
VaV	Výzkum a vývoj
VaVaI	Výzkum, vývoj a inovace
VŠ	Vysoká škola

1. Úvod

Tato studie byla vypracována v rámci veřejné zakázky Úřadu vlády „Analýzy a podklady pro realizaci a aktualizaci Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací“ za účelem zmapování a hodnocení naplňování opatření Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací České republiky na léta 2009–2015.

Studie reaguje svým tematickým zaměřením na opatření **A 7-3** výše zmíněné politiky, které ukládá dotčeným orgánům **„Prezentovat výsledky českého VaVaI v zahraničí“**. Jejím cílem je analyzovat současné aktivity prezentace českého výzkumu, vývoje a inovací (VaVaI) v zahraničí, poukázat na zahraniční dobré praxe a navrhnout opatření na podporu dalšího rozvoje vybraných prezentačních aktivit.

Podíváme-li se na možné přínosy prezentace českého VaVaI v zahraničí, můžeme pro ni nalézt následující motivaci:

- propagace českého výzkumu v zahraničí;
- uplatnění dosažených výsledků VaVaI v zahraničí;
- rozvoj mezinárodní výzkumné spolupráce, účast v mezinárodních výzkumných projektech a programech, sdílení a výměna know how se zahraničím;
- získávání zahraniční podpory pro další výzkum a vývoj (finance, výzkumné infrastruktury, lidské zdroje);
- získávání kvalitních a perspektivních zahraničních výzkumníků pro práci v ČR;
- získávání podpory pro vzdělávání českých studentů v zahraničí (zahraniční stipendia).

V ČR dlouhodobě chybí centrální instituce státní správy, která by se komplexně zabývala problematikou výzkumu a vývoje, včetně propagace výsledků českého VaVaI v zahraničí.

Prezentace ČR v zahraničí je v obecné rovině v gesci Ministerstva zahraničních věcí (MZV), které se v rámci agendy podpory mezinárodní spolupráce ve vědě a výzkumu zabývá i zahraniční prezentací výsledků českého VaVaI. Děje se tak prostřednictvím centrálních informačních kanálů (např. internetový portál <http://www.czech.cz> představující úspěchy ČR široké veřejnosti) a aktivit (např. České technologické dny) nebo prostřednictvím přímé podpory poskytované konkrétním výzkumným organizacím nebo firmám ze strany jednotlivých zastupitelských úřadů.

Podpora mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji náleží rovněž do gesce Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT), které v rámci této agendy podporuje činnost specializovaných organizací a projektů zabývajících se mimo jiné i prezentací výsledků českého VaVaI v zahraničí (např. CZELO - Česká styčná kancelář pro výzkum a vývoj v Bruselu, nebo projekt Česká hlava).

Na prezentaci výsledků českého výzkumu, vývoje a zejména inovací v zahraničí se podílejí i aktivity podporované Ministerstvem průmyslu a obchodu (MPO), realizované z velké části prostřednictvím agentury CzechInvest (např. České technologické dny, nebo projekt CzechAccelerator). V rámci podpory rozvoje zahraničního obchodu zajišťuje MPO rovněž organizování a finanční podporu českých oficiálních účastí na zahraničních veletrzích a výstavách.

2. Současné aktivity prezentace výsledků českého VaVaI v zahraničí

Tyto prezentační aktivity jsou realizovány buď shora, tj. pověřenými, obvykle specializovanými organizacemi, poskytujícími prezentační služby pro širší okruh výzkumných institucí a firem, nebo zdola, tj. samotnými výzkumnými institucemi, firmami a jednotlivými výzkumníky.

2.1 *Prezentace zajišťovaná specializovanými organizacemi*

2.1.1 *Česká styčná kancelář pro výzkum a vývoj v Bruselu (CZELO)*

Z hlediska rozvoje evropské spolupráce ve VaVaI se prezentací výsledků českého výzkumu v Bruselu nejvíce zabývá Česká styčná kancelář pro výzkum a vývoj (CZELO) v Bruselu, jejímž úkolem je napomáhat úspěšnému zapojení českého výzkumu do evropské výzkumné spolupráce, a to zejména prostřednictvím Rámcových programů Evropské unie pro výzkum vývoj.

V rámci svých aktivit kancelář CZELO pořádá či se organizačně podílí na přípravě konferencí a seminářů, jejichž součástí je propagace výzkumných kapacit českých subjektů, informování o českém systému VaVaI a o významných výsledcích, kterých čeští badatelé dosáhli. Jedná se např. o akce zaměřené na prezentaci aktuálních informací z oblasti rámcových a jiných evropských programů pro VaVaI, propagaci výsledků a výzkumných kapacit ČR, výměnu zkušeností s přípravou projektů a prezentaci příkladů dobré praxe.

K dalším aktivitám patří pořádání odborných miniseminářů. Jedná se o malé neformální, tematicky zaměřené semináře určené odborníkům z ČR a z dalších států a zástupcům Evropské komise (EK), jejichž účelem je nejen prezentace českého výzkumu a výzkumných pracovišť v Bruselu, ale i lepší porozumění rámcovým programům a zvýšení účasti v projektech. Čeští zástupci na semináři mají možnost prezentovat sebe, svůj ústav/podnik a výzkum, kterým se zabývají, případně cesty, kterými se chtějí ve výzkumu ubírat v budoucnosti. Mohou rovněž představit výzkumný záměr, který by mohl být inspirací pro EK při přípravě příštího pracovního programu. Dále je účelem získat informace o nejnovějším vývoji (v konkrétní oblasti) z pohledu EK, získat užitečné kontakty na pracovníky EK a informace o procedurách spojených s tvorbou pracovních programů 7. rámcového programu (7. RP), hodnocením projektů, procesu vyjednávání s EK nebo o fungování 7. RP obecně.

Kancelář CZELO se každoročně podílí na organizaci Czech Street Party v Bruselu, kde na svém stánku prezentuje výsledky českého VaVaI. Jedná se o zprostředkování informací široké veřejnosti prostřednictvím propagačních materiálů, kvízu, návštěvy expertů z českých výzkumných pracovišť a názorných ukázek a experimentů.

V neposlední řadě kancelář CZELO rovněž příležitostně publikuje články s tematikou českého VaVaI v evropských periodikách zaměřených na výzkum a vědní politiku, jakými jsou např. Research Europe nebo Research*eu focus.

Kancelář CZELO je projektem Technologického centra AV ČR a je podporována grantem Národního programu výzkumu MŠMT. Kancelář poskytuje bezplatné služby výzkumníkům ze všech oborů a výzkumných subjektů v České republice.

2.1.2 České technologické dny

Na pořádání tzv. Českých technologických dnů (Czech Technology Days), které jsou zavedeným nástrojem pro podporu bilaterální spolupráce ve VaVaI, spolupracuje Ministerstvo zahraničních věcí s agenturou CzechInvest. Jde o sérii jednodenních případně vícedenních prezentačních akcí konaných buď v zahraničí nebo v ČR, na které jsou zváni výzkumníci, vývojáři a podnikatelé z ČR a jejich protějšky z vybrané technologicky pokročilé země (mj. USA, Japonsko, Izrael, Francie, Finsko). Témata a účastníci jsou pečlivě voleni. Cílem je navázat přímé kontakty a vybudovat základ pro budoucí konkrétní spolupráci.

2.1.3 Společná účast na veletrzích a výstavách v zahraničí

V rámci podpory rozvoje zahraničního obchodu zajišťuje MPO organizování a finanční podporu českých oficiálních účastí na zahraničních veletrzích a výstavách. V roce 2012 dostanou české firmy možnost se tímto způsobem prezentovat na 30 mezinárodních výstavách a veletrzích v 15 zemích světa. Další podobné akce budou realizovány v rámci programu společných účastí na specializovaných výstavách a veletrzích v zahraničí (SVV), který je financován z prostředků Operačního programu Podnikání a inovace (OPPI) a společně jej zajišťují MPO, CzechTrade a Hospodářská komora ČR.

2.1.4 Enterprise Europe Network ČR

Popularizace VaVaI v ČR, ale i v zahraničí je součástí aktivit sítě Enterprise Europe Network (EEN) ČR. Především v rámci činností souvisejících s technologickým transferem se síť snaží zprostředkovat výsledky českého výzkumu a vývoje do praxe u nás i v zahraničí, kde k tomu využívá spolupráce svých zahraničních partnerů. Cílovou skupinu sítě tvoří malé a střední podniky (MSP), ale síť úzce spolupracuje také s veřejnými výzkumnými institucemi (VVI) a různými způsoby se snaží upozorňovat na výhodnost vzájemné spolupráce a rozvíjet ji.

Technologické nabídky a poptávky jsou uveřejňovány na webových stránkách sítě EEN (<http://www.een.cz>) i v různých odborných periodikách, nebo je přebírají jiné spřátelené organizace, které je také uvádějí na svých informačních portálech. Katalog českých technologických nabídek a poptávek bývá rovněž prezentován na různých mezinárodních akcích typu veletrhů, konferencí a seminářů.

Síť EEN ČR je součástí celoevropské sítě Enterprise Europe Network zaměřené na poskytování podpůrných služeb a informací pro rozvoj inovačního podnikání. Zahrnutím národních informačních sítí a jejich napojením na Evropskou komisi vytváří Enterprise Europe Network celoplošné pokrytí všech členských států EU a spolupracujících zemí jednotným kompetentním servisem. Aktivity české části Enterprise Europe Network jsou realizovány konsorciem jedenácti partnerů koordinovaných Technologickým centrem AV ČR v rámci projektu BISONet, který je spolufinancován z Rámcového Programu EU pro konkurenceschopnost a inovace (CIP) a prostředků MPO. Služby sítě jsou pro klienty poskytovány bezplatně.

2.1.5 CzechAccelerator

Projekt CzechAccelerator 2011 – 2014 je realizován agenturou CzechInvest v rámci Operačního programu Podnikání a inovace 2007 – 2013 (OPPI), program Poradentství. Projekt je zaměřen na rozvoj českých technologicky orientovaných malých a středních podniků na zahraničních trzích. Cílem projektu je pomoci těmto podnikům komercializovat jejich produkty a podpořit zrychlení jejich průniku na světové trhy. Projekt navazuje na úspěšnou pilotní část, která proběhla v období duben 2010 až březen 2011 v Silicon Valley v USA a které se zúčastnilo celkem 10 firem (8 z oblasti ICT, 1 z oblasti nanotechnologií a 1 z oblasti technologií pro zdravotnictví).

V rámci projektu vybrané firmy mimo jiné zdarma získají pobyt v kancelářských prostorech smluvního zahraničního partnera v délce 1 – 6 měsíců, přístup k síti technologických firem a potencionálních zákazníků a účast na odborných konferencích a seminářích pořádaných smluvním zahraničním partnerem. Vzhledem k realizaci projektu CzechAccelerator 2011 – 2014 v rámci OPPI však musí být výsledky podpořených činností účastníka realizovány mimo Prahu.

2.1.6 Česká hlava

Projekt Česká hlava zajišťuje na základě tendru vyhlášeného MŠMT činnost Oborové kontaktní organizace (OKO) Věda a media, vzniklé v rámci programu EUPRO. Jedním z cílů agentury České hlava je zajišťovat propagaci českého výzkumu a vývoje v zahraničí.

Mezi aktivity zaměřené tímto směrem patří především pořádání Evropského fóra vědy a techniky v Praze - každoroční mezinárodní konference na téma Věda a budoucnost Evropy. Jedná se o projekt pořádaný společností Česká hlava ve spolupráci s Vysokou školou ekonomickou v Praze. Cílem je umožnit setkání lidem, kteří ovlivňují budoucnost celé společnosti. V Praze se tak pravidelně setkávají přední vědci s průmyslníky, politiky a akademickou sférou.

Další aktivitou České hlavy zaměřenou na propagaci českého výzkumu mezi evropskou mládeží byla v minulosti soutěž s názvem Innovating Minds pro evropské středoškolské studenty, pravidelně vyhlašovaná ve spolupráci s předsedou Senátu Parlamentu České republiky. Od roku 2009 je však tato soutěž pro nezáměr sponzorů pozastavena.

2.1.7 PROMOTE

Projekt Podpora zapojení pracovníků VaV do projektů mezinárodní vědecko-výzkumné spolupráce (PROMOTE) je zaměřen na rozvoj specifických kompetencí regionálních pracovníků výzkumu a vývoje tak, aby se zvýšily jejich šance pro efektivní zapojení do mezinárodních vědecko-výzkumných projektů. Prezentace výsledků českého VaVaI v zahraničí je jednou z aktivit projektu zaměřených na podporu mezinárodní spolupráce

Projekt PROMOTE navazuje na činnosti sítě regionálních kontaktních organizací pro Rámcové programy EU (RKO), které jsou součástí národní sítě NINET

2.1.8 Brno Research Navigator

Tato sekce na webových stránkách Jihomoravského inovačního centra (<http://www.jic.cz/brno-research-navigator>) nabízí tzv. profilové listy špičkových vědecko-

výzkumných institucí a týmů v jihomoravském regionu. Souběžně vzniká i obdobná databáze profilových listů inovačních firem.

2.2 *Prezentace zajišťovaná samotnými výzkumníky a výzkumnými organizacemi*

Do této kategorie patří zejména následující výstupy:

- odborné články publikované samotnými vědci, které zřejmě tvoří naprostou většinu mediálních výstupů publikovaných v zahraničí;
- zahraniční inzerce (např. inzertní příloha Akademie věd ČR v časopise Scientific American zaměřená na propagaci výsledků výzkumné činnosti z oblasti chemie a fyziky z roku 2010);
- přednášky českých vědců na mezinárodních konferencích, seminářích a workshopech;
- prezentace výsledků výzkumu v rámci členství v profesních organizacích s mezinárodní působností - např. Inženýrská akademie ČR (IA ČR) je řádným členem mezinárodních organizací CAETS (International Council of Academies of Engineering and Technical Sciences) a Euro-CASE (European Council of Applied Sciences and Engineering), jejichž prostřednictvím mohou členové IA ČR komunikovat s rozsáhlou sítí významných kontaktů v zahraničí;
- společné výstupy z mezinárodních výzkumných projektů a dalších forem mezinárodní výzkumné spolupráce;
- prezentace výsledků firemního výzkumu na veletrzích a kontraktačních akcích;
- internetové prezentace firem a výzkumných institucí.

Zejména posledně jmenované internetové prezentace, jsou-li dobře zaindexované nejpoužívanějšími internetovými vyhledávači, představují velmi efektivní způsob prezentace a propagace výsledků českého VaVaI.

Zajímavou možnost prezentace výsledků vlastního VaVaI přináší zapojení špičkových českých pracovišť do mezinárodních, především evropských výzkumných infrastruktur (např. Laserlab Europe, NMI3 Access apod.), fungujících pod záštitou ESFRI (European Strategy Forum for Research Infrastructures), nebo do společných technologických iniciativ (JTIs; např. JTI ARTEMIS nebo JTI ENIAC), podporovaných 7. RP. Tyto struktury zpravidla disponují vlastními webovými portály a dalšími prostředky pro prezentaci výsledků dosažených v rámci společných projektů.

3. Zahraniční dobré praxe

Následující příklady ukazují vybrané zahraniční aktivity zaměřené na prezentaci výsledků VaVaI na mezinárodní scéně.

Německo: webový portál „Research in Germany“ a německé technologické domy

Cílem portálu „Research in Germany“ (<http://www.research-in-germany.de>) je poskytovat informační podporu pro všechny zájemce o prostředí výzkumu v Německu a o nejnovější dosažené výsledky. Cílovou skupinu tvoří domácí i zahraniční vědci a výzkumníci, politici, úředníci a podnikatelé. Portál komplexně pokrývá novinky z oblasti výzkumu v Německu, možnosti financování VaVaI a praktické informace pro zahraniční výzkumníky, kteří chtějí spolupracovat s německými výzkumnými organizacemi nebo absolvovat stáž v Německu. Provozovatelem portálu je Spolkové ministerstvo pro vzdělávání a vědu (Bundesministerium für Bildung und Forschung). Portál je dostupný v německé a anglické verzi.

Přímo na webu Spolkového ministerstva pro vzdělávání a vědu (<http://www.bmbf.de>) jsou rovněž k dispozici rozsáhlé sekce věnované propagaci vědy, výzkumu a programu High-Tech Strategy 2020, zaměřeného na rozvoj spolupráce mezi vědou a průmyslem a na podporu inovací.

Spolkové ministerstvo pro vzdělávání a vědu a Spolkové ministerstvo zahraničních věcí společně provozují ve strategických partnerských zemích tzv. německé technologické domy (Deutsche Wissenschafts- und Innovationshäuser - DWIH), jejichž úkolem je zviditelnovat německý výzkum v zahraničí a podporovat spolupráci mezi německými a zahraničními výzkumnými institucemi. V současné době tyto domy fungují v Tokiu, Dillí, Moskvě, New Yorku a São Paulu. Svá zahraniční zastoupení mají i německé výzkumné instituce jako Fraunhofer Gesellschaft, Max-Planck Gesellschaft a Helmholtz Association.

Švýcarsko: sekce Věda na webu Swissworld a síť vědeckých atašé ve vybraných zemích

Portál Swissworld (<http://www.swissworldl.org/en/science>) publikovaný švýcarským Ministerstvem zahraničí (Eidgenössisches Departement für auswärtige Angelegenheiten) si klade za cíl být vstupní branou k informacím o Švýcarsku. V rozsáhlé sekci Věda portál přináší informace o historii a organizaci vědy ve Švýcarsku i o aktivitách a výsledcích výzkumu v klíčových oblastech, jako jsou nanotechnologie, kosmický výzkum a výzkum klimatu. Web je kromě němčiny a angličtiny dostupný i dalších šesti světových jazycích.

Švýcarské ministerstvo zahraničí také disponuje sítí tzv. „vědeckých atašé“ a „Švýcarských domů“ při 15 nejvýznamnějších švýcarských velvyslanectvích, jejichž úkolem je rozvíjet bilaterální spolupráci v oblasti vzdělávání, výzkumu, technologií a využívání vesmíru.

Finsko: webový portál „Finish Science and Technology Information Service“

Portál Reserarch.fi (<http://www.research.fi>) je další příkladem centrálního webového portálu. Tento web poskytujícího komplexní informace o finském národním prostředí výzkumu a vývoje, nabízející systémové informace, statistiky, strategické dokumenty i odkazy na konkrétní výzkumná pracoviště. Research.fi je společnou iniciativou několika národních autorit v oblasti výzkumu a vývoje, včetně klíčových ministerstev, grantové agentury, univerzit a statistického úřadu. Garantem stránky je finský Úřad pro veřejné informace (<http://www.tjnk.fi/en>). Portál je dostupný v angličtině, finštině a švédštině.

Euroscience Open Forum (ESOF)

ESOF (<http://www.esof.eu>) je panevropské setkání věnované výzkumu a inovacím, které se koná každé dva roky v jedné vybrané evropské metropoli. Jde o setkání předních, ale i mladých vědců a výzkumníků, podnikatelů, inovátorů, politiků, vědecko-technických médií a veřejnosti. Účastníci zde debatují o nových vědeckých objevech a směrech vývoje a o jejich dopadu na společnost. Cílem je překlenout propast mezi vědou a společností a stimulovat vznik politik na podporu výzkumu a vývoje. Organizátorem ESOF je Euroscience – European Association for the Promotion of Science and Technology (<http://www.euroscience.org>), která má ve 40 evropských zemích přes 2000 individuálních členů. Následující ESOF se uskuteční v roce 2012 v Dublinu (<http://www.dublinscience2012.ie>).

Edinburgh International Science Festival

Edinburgh International Science Festival (<http://www://sciencefestival.co.uk>) je dvoutýdenní akce, prezentující každoročně od roku 1989 vědu a technologie veřejnosti v ulicích skotského Edinburghu. Jedná se tedy především o popularizační aktivitu, která však poskytuje prostor i pro prezentaci praktických výsledků výzkumu a inovací a pro navázání kontaktů zejména s lokálními inovačními firmami a výzkumnými institucemi.

4. Mezinárodní organizace a komunity zabývající se prezentací výsledků VaVaI

Prezentovat dosažené výsledky VaVaI na mezinárodní scéně lze rovněž prostřednictvím participace na aktivitách mezinárodních organizací a komunit, které se popularizaci, medializaci a propagaci VaVaI v mezinárodním měřítku věnují. Níže uvedené příklady takových organizací zároveň představují mezinárodní dobré praxe v této oblasti. Jakkoli se jedná především o popularizačně orientované aktivity, členství v těchto a podobných organizacích může být dobrým východiskem pro zahraniční prezentaci výsledků výzkumu v rámci těchto organizací i mimo ně.

Asociace EUPRIO (European Universities Public Relations and Information Officers)

<http://www.euprio.org/>

Asociace si klade za cíl podporovat výměnu myšlenek, technik a zkušeností mezi svými členy a podporovat spolupráci zejména mezi evropskými vysokými školami. V asociaci jsou zastoupeni členové ze 14 zemí EU. Vrcholnou akcí asociace je výroční konference.

EUSEA (European Science Events Association)

<http://www.euscea.org/>

Jedná se o mezinárodní platformu zaměřenou na výměnu zkušeností při pořádání akcí popularizujících vědu – festivalů (týdnů, dnů, nocí) vědy apod.

SCIENTIX – Komunita pro vědecké vzdělávání v Evropě

<http://www.scientix.eu/>

Komunita je zaměřena na sdílení dobrých praxí vědeckého vzdělávání v EU. Součástí webových stránek je diskusní fórum umožňující výměnu informací mezi členy komunity.

MILISSET – Mezinárodní hnutí pro volnočasové aktivity v oblasti vědy a technologií

<http://www.milset.org/>

Hnutí se zabývá pořádáním vědeckých a technických vzdělávacích aktivit po celém světě (Severní a Jižní Amerika, Evropa, Afrika, Asie).

PCST Network (Public Communications of Science and Technology)

<http://www.pcst2012.org/about.php>

Síť sdružuje jednotlivce z celého světa, kteří jsou aktivní v oblasti komunikace vědy a techniky (novináře, zaměstnance muzeí a center vědy, aktivní výzkumníky, veřejné informátory apod.)

ESCITE – The European Network of Science Centres and Museums

<http://www.ecsite.eu/>

Evropská síť vědeckých center a muzeí sdružuje profesionály z více než 400 institucí v 50 zemích. Síť zprostředkovává výměnu zkušeností a dobrých praxí mezi svými členy.

5. Opatření na podporu rozvoje vybraných prezentačních aktivit

Jak vyplývá z výše uvedeného, na střední úrovni existuje řada institucí, projektů a aktivit, které jsou schopné uspokojivě pokrýt potřeby výzkumných organizací a firem z hlediska zahraniční prezentace výsledků jejich výzkumu a vývoje se zaměřením na realizaci konkrétních dosažených výsledků VaVaI v zahraničí, na rozvoj mezinárodní výzkumné spolupráce a na výměnu znalostí se zahraničím. V ČR nicméně chybí zastřešující instituce, která by se systematicky zabývala popularizací vědy doma a propagací výsledků české vědy v zahraničí. Zaměřit by se měla především na cílenou propagaci strategických oblastí VaVaI, které jsou v souladu s národními prioritami výzkumu a vývoje.

Mezi úkoly takové instituce by mělo patřit i informování výzkumníků o významných mezinárodních akcích, jako jsou např. konference nebo veletrhy, a o potenciálních přínosech účasti na nich. Užitečné pro propagaci českého VaVaI v zahraničí by bylo podporovat např. formou grantů aktivní osobní účast úspěšných vědců na takových mezinárodních akcích. Vhodné by rovněž bylo finančně podporovat pořádání kvalitních propagačních akcí přímo v ČR (např. špičkových konferencí, soutěží pro mladé vědce apod.).

Účinným opatřením pro zviditelnění výsledků českého VaVaI na internetu by mohla být i vytvoření centrálního portálu VaVaI v ČR zaměřeného na komplexní informování domácích i zahraničních zájemců o systému VaVaI v ČR, o dosažených výsledcích a o špičkových pracovištích v klíčovém oborech. Tento portál by mohl vzniknout např. rozšířením stávajícího portálu Výzkum.cz (<http://www.vyzkum.cz>), v současnosti provozovaného RVVI, o další informace pro zahraniční návštěvníky, včetně např. anglického vyhledávání v databázích Informačního systému VaVaI.

Výše zmiňovaná zastřešující instituce, resp. webový portál by mohly plnit i funkci „diskusní platformy“ pro přenos zkušeností a pro prezentaci dobrých praxí v oblasti popularizace a prezentace výsledků VaVaI.

V kontextu chybějící národní strategie propagace VaVaI v České republice jsou nuceny se propagaci více věnovat samotné výzkumné instituce, které však narážejí na problém systémového financování takových aktivit, ale také na problém nalezení kvalifikovaných pracovníků, kteří budou rozumět věcné problematice a zároveň ji budou umět odpovídajícím způsobem propagovat navenek. V souladu s doporučeními předchozí studie věnované medializaci a popularizaci VaVaI v ČR (TC 2010) by proto i v oblasti propagace výsledků českého VaVaI v zahraničí našel zajímavé uplatnění navrhovaný model „vědecké tiskové agentury“ po vzoru např. Science and Media Centre z Velké Británie, která by zajišťovala kvalitní tiskový servis pro vědu a výzkum nejen v češtině, ale také v angličtině a dalších světových jazycích.

Přínosem pro prezentaci výsledků VaVaI v zahraničí je rovněž začleňování jednotlivých výzkumníků, výzkumných institucí a národních organizací a seskupení do mezinárodních organizací na podporu „science communication“ a navázání spolupráce se zahraničními organizacemi, které se tomuto tématu věnují.

Velmi výkonným nástrojem pro propagaci výsledků VaVaI v zahraničí je internet. Zde by měla být výzkumným institucím poskytnuta účinná podpora pro zvládnutí technických

aspektů prezentace, zejména s ohledem na efektivní zaindexování do klíčových vyhledávacích služeb a na překonání jazykové bariéry. Ta by mohla být realizována např. formu školení odpovědných pracovníků nebo přímo zajištěním odborné podpory.

V této souvislosti je třeba poznamenat, že prezentace výsledků české vědy v zahraničí je neoddělitelně svázána s prezentací ČR jako vyspělého státu ve vztahu k zahraničním firmám a výzkumným institucím, vědcům a studentům, kteří u nás v oblasti VaVaI působí. Bude-li ČR takto pozitivně vnímána, přispěje to ke snadnějšímu naplňování výše uvedených cílů. Souvisejícím úkolem proto je systematicky zlepšovat podmínky pro rozvoj zahraniční spolupráce a pro působení zahraničních vědců a firem v ČR především na úrovni státní správy (např. zjednodušení vízového režimu pro zahraniční vědce a studenty, zjednodušení podmínek pro podnikání zahraničních inovačních firmy v ČR). Právě tyto podmínky jsou totiž řadou výzkumníků a manažerů VaVaI chápány jako významné bariéry pro naplňování některých z výše uvedených cílů prezentace výsledků českého VaVaI v zahraničí.

6. Závěr

Tato studie byla zpracována za účelem zmapování současných cílů a aktivit prezentace českého VaVaI v zahraničí, zejména v Evropském výzkumném prostoru (ERA), a navržení dalších opatření na podporu rozvoje těchto aktivit.

Studie byla vypracována jako součást monitorování a hodnocení naplňování opatření Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací České republiky na léta 2009–2015. Studie reaguje svým tematickým zaměřením na opatření A 7-3 výše zmíněné politiky „Prezentovat výsledky českého VaVaI v zahraničí“.

Na základě analýzy cílů a stávajících aktivit prezentace českého VaVaI v zahraničí byla doporučena následující opatření:

- Ustavit zastřešující instituci, která by se systematicky zabývala popularizací vědy doma a propagací výsledků české vědy v zahraničí. Zaměřit by se měla především na cílenou propagaci strategických oblastí VaVaI, které jsou v souladu s národními prioritami výzkumu a vývoje.
- Vytvořit centrální portál VaVaI v ČR zaměřený na informování domácích i zahraničních zájemců o systému VaVaI v ČR, o dosažených výsledcích a o špičkových pracovištích v klíčových oborech.
- Zlepšit informovanost výzkumníků o významných mezinárodních akcích, jako jsou např. konference nebo veletrhy, a potenciálních přínosech účasti na nich. Formou grantů finančně podpořit aktivní osobní účast úspěšných vědců na takových mezinárodních akcích.
- Finančně podpořit pořádání kvalitních propagačních akcí přímo v ČR (např. špičkových konferencí, soutěží pro mladé vědce apod.).
- Ustavit „vědeckou tiskovou agenturu“ (např. po vzoru britské Science and Media Centre), která by zajišťovala kvalitní tiskový servis pro vědu a výzkum nejen v češtině, ale také v angličtině a dalších světových jazycích.
- Poskytnout výzkumným institucím účinnou podporu pro zvládnutí technických aspektů prezentace na internetu, zejména s ohledem na efektivní zaindexování prezentace do klíčových vyhledávacích služeb a na překonání jazykové bariéry. Ta by mohla být realizována např. formou školení odpovědných pracovníků nebo přímo zajištěním odborné podpory.
- Podpořit začleňování jednotlivých výzkumníků, výzkumných institucí a národních organizací a seskupení do mezinárodních organizací na podporu „science communication“ a navázání spolupráce se zahraničními organizacemi, které se tomuto tématu věnují.
- Rozvíjet podporu zapojení českých výzkumných institucí do mezinárodní spolupráce, zejména v rámci ERA.

Souvisejícím úkolem je také systematicky zlepšovat podmínky pro rozvoj zahraniční spolupráce a pro působení zahraničních vědců a firem v ČR především na úrovni státní správy (např. zjednodušení vízového režimu pro zahraniční vědce a studenty, zjednodušení podmínek pro podnikání zahraničních inovačních firmy v ČR).

7. Seznam informačních zdrojů

Internetové odkazy uvedené u informačních zdrojů byly platné v době zpracování této zprávy, tj. v říjnu 2011.

TC (2010): Medializace a popularizace výzkumu, vývoje a inovací v České republice a zahraniční dobré praxe. Technologické centrum AV ČR, Praha.

TC (2011): Popularizace výzkumu a vývoje – Cíle a možnosti dalšího rozvoje v České republice. Technologické centrum AV ČR, Praha.

MPO (2011a): Seznam českých oficiálních účastí v zahraničí v roce 2012. MPO, Praha.
<<http://www.mpo.cz/dokument90072.html>>

MPO (2011b): Zásady pro organizování a financování národních výstav a českých oficiálních účastí na mezinárodních veletrzích a výstavách v zahraničí v roce 2012. MPO, Praha. <<http://www.mpo.cz/dokument90809.html>>